

СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ ВІЙСЬКОВИХ ФАХІВЦІВ: ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ТА ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ЧЕРЕЗ ВИКЛАД

Бужикова Т.О.

викладач кафедри іноземних мов

Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут

м. Київ, Україна

Анотація. У дослідженні розглядається роль викладання іноземної мови (насамперед англійської) у системі сучасної військової освіти України в умовах гібридних загроз, інформаційного перенасичення та необхідності взаємодії з партнерами НАТО. Показано, що вивчення мови виходить за межі формування мовної компетентності й стає ефективним інструментом розвитку критичного мислення, soft skills та емоційного інтелекту майбутніх офіцерів. Проаналізовано можливості інтеграції сучасних освітніх технологій — гейміфікації, проєктного підходу, перевернутого класу та цифрових симуляцій. Обґрунтовано, що такі методи сприяють формуванню навичок верифікації інформації, прийняття рішень в умовах невизначеності, міжкультурної комунікації, стресостійкості та лідерства. Зроблено висновок про стратегічну важливість оновлення підходів до викладання іноземної мови для підготовки офіцера нової генерації.

Ключові слова: військова освіта, іноземна мова, англійська мова, критичне мислення, soft skills, емоційний інтелект, гейміфікація, проєктний підхід, перевернутий клас, гібридні загрози, інформаційно-психологічні операції.

Abstract. This study examines the role of foreign language instruction (primarily English) in Ukraine's modern military education system in the context of hybrid threats, information overload, and the need for cooperation with NATO partners. It is demonstrated that language learning goes beyond the development of linguistic competence and becomes an effective tool for fostering critical thinking, soft skills, and emotional intelligence among future officers. The study analyzes the potential for integrating modern educational technologies—gamification, the project-based approach,

the flipped classroom, and digital simulations. It is argued that such methods contribute to the development of skills in verifying information, decision-making under uncertainty, intercultural communication, stress resilience, and leadership. The conclusion is drawn regarding the strategic importance of updating approaches to foreign language instruction for training a new generation of officers.

Keywords: military education, foreign language, English, critical thinking, soft skills, emotional intelligence, gamification, project-based learning, flipped classroom, hybrid threats, information and psychological operations.

Сучасна військова освіта в Україні функціонує в умовах гібридних загроз, інформаційного перенасичення, швидкої зміни оперативної обстановки та необхідності оперативної взаємодії з партнерами НАТО. У цьому контексті викладання іноземної мови, насамперед англійської, виходить далеко за межі формування суто мовної компетентності. Воно стає потужним інструментом розвитку критичного мислення, soft skills та емоційного інтелекту майбутніх офіцерів. Інтеграція сучасних освітніх технологій — гейміфікації, проєктного підходу, перевернутого класу та цифрових симуляцій — дозволяє досягти цієї комплексної мети й підготувати фахівця, здатного діяти в умовах невизначеності [1].

Традиційна лекційно-практична модель часто не відповідає вимогам підготовки військового фахівця, який має швидко аналізувати інформацію, приймати рішення в умовах дефіциту часу та ефективно комунікувати в багатонаціональному середовищі. Гейміфікація перетворює навчальний процес на динамічну систему з елементами змагання, рівнів, наративів і системи винагород. Це не лише підвищує внутрішню мотивацію курсантів, а й сприяє розвитку стратегічного мислення, вміння оцінювати ризики та адаптувати поведінку. Проєктний підхід передбачає роботу над завданнями, максимально наближеними до реальних професійних ситуацій: підготовку брифінгів для міжнародних партнерів, створення сценаріїв міжкультурної взаємодії, аналіз військово-політичних кейсів або розробку комунікаційних стратегій у кризових ситуаціях. Перевернутий клас змінює структуру заняття: курсанти самостійно опрацьовують теоретичний матеріал і автентичні джерела до аудиторії, а час у класі використовується для дискусій, рольових ігор, вирішення проблемних завдань і зворотного зв'язку. Такий підхід особливо ефективний у військових закладах, де час аудиторних занять обмежений, а вимоги до практичної готовності постійно зростають [2].

В умовах інформаційно-психологічних операцій офіцер повинен уміти верифікувати джерела, розпізнавати маніпуляції, виявляти фейкові наративи та формулювати обґрунтовані висновки. Вивчення іноземної мови створює сприятливе середовище для розвитку цих навичок,

оскільки передбачає роботу з автентичними англомовними текстами, порівняння різних точок зору, аналіз медіаповідомлень і аргументоване висловлювання. Ефективними методами є кейс-аналіз (розбір реальних або змодельованих інформаційних кампаній), дебати, технології розвитку критичного мислення (наприклад, «шість капелюхів мислення» чи метод Сократа), а також робота з аудіо- й відеоматеріалами з відкритих джерел. Дослідження підтверджують пряму кореляцію між рівнем володіння фаховою англійською та здатністю до критичного аналізу інформації в умовах стресу й інформаційного перевантаження. Більше того, робота з іншомовними джерелами змушує курсантів виходити за межі звичних когнітивних схем і розвивати гнучкість мислення [3].

Сучасний офіцер потребує не лише професійних знань і технічних навичок, а й розвинених soft skills: емоційного інтелекту, стресостійкості, емпатії, лідерських якостей, уміння працювати в команді та вести міжкультурний діалог. Викладання іноземної мови відкриває широкі можливості для їх формування через рольові та ділові ігри (наприклад, переговори з партнерами НАТО чи комунікація в умовах гуманітарної кризи), рефлексивні есе, групові проєкти, симуляції кризових комунікацій і техніки активного слухання. Такі методи не лише покращують мовленнєві навички, а й допомагають курсантам краще розуміти власні емоції, емоції співрозмовників і вплив стресу на прийняття рішень. Це критично важливо в умовах високого психологічного навантаження, характерного для сучасної війни. Емоційний інтелект, сформований у мовному середовищі, безпосередньо впливає на якість лідерства, згуртованість підрозділу та здатність офіцера підтримувати бойовий дух [4].

Висновки. Таким чином, інтеграція сучасних освітніх технологій у викладання іноземної мови військовим курсантам є стратегічним напрямом підготовки офіцера нової генерації. Вона забезпечує формування критичного мислення, необхідного в епоху інформаційного перенасичення та гібридних загроз, а також розвиток емоційного інтелекту та soft skills, без яких неможливе ефективне лідерство, міжкультурна взаємодія та прийняття рішень в умовах невизначеності.

Застосування гейміфікації, проєктного підходу, перевернутого класу та цифрових симуляцій дозволяє не лише підвищити рівень володіння фаховою англійською, а й системно розвивати навички верифікації інформації, розпізнавання маніпуляцій, аргументованого висловлювання та роботи в команді. Саме ці компетентності стають вирішальними в умовах інформаційно-психологічних операцій і необхідності оперативної взаємодії з партнерами НАТО.

Подальше впровадження зазначених підходів сприятиме підвищенню якості військової освіти, зростанню мотивації курсантів і формуванню офіцера, здатного діяти в складному, динамічному та багатонаціональному середовищі. У перспективі доцільно розширювати емпіричні дослідження ефективності цих технологій, розробляти адаптовані навчально-методичні комплекси та інтегрувати їх у програми підготовки відповідно до стандартів STANAG 6001 і вимог сучасного безпекового середовища.

Література

1. Березнева І. Впровадження технологій інтерактивного навчання іноземної мови курсантів військового ВНЗ в умовах дистанційного навчання. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 71, т. 1. С. 233–240. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/71-1-34>.
2. System of Foreign Language Training in the Armed Forces of Ukraine. *Academic Notes. Series: Pedagogical Science*. 2024. № 1 (216). С. 70–76. DOI: [10.36550/2415-7988-2024-1-216-70-76](https://doi.org/10.36550/2415-7988-2024-1-216-70-76).
3. Компетентнісний підхід до мовної підготовки майбутніх офіцерів. *Perspectives*. 2025.
4. Погодіна М., Маньковська Х. Розвиток soft skills у курсантів на заняттях англійської мови. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 75, т. 2. С. 299–305. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/75-2-47>.